

Griftland College

Toetsbeleid

3^e versie, september 2023
Commissie toetsbeleid

Inhoudsopgave

1. De onderwijsmissie en visie van het Griffland College	3
1.1 Missie van het Griffland College	3
1.2 Visie van het Griffland College	3
2. Visie op toetsing vanuit de missie en visie	4
2.1 Waarom toetsen we?	4
2.2 Wat toetsen we?	4
2.3 Hoe toetsen we?	4
3. Onderbouw	5
3.1 Toetssoorten	5
3.2 Aantal toetsen	6
3.3 Weging van toetsen	6
3.4 Momenten van toetsing.....	6
3.5 Toetsplanning en -afname	7
3.6 Correctie/beoordeling.....	7
3.7 Inhalen en herkansen.....	8
3.8 Digitale toetsing	8
3.8.1 Online digitale toetsing thuis	8
3.8.2 Digitale toetsing op school.....	8
4. Bovenbouw	9
4.1 Toetssoorten	9
4.2 Weging van toetsen	10
4.3 Aantal toetsen en momenten van toetsing	10
4.4 Toetsplanning en -afname	11
4.5 Correctie/beoordeling.....	11
4.6 Inhalen bij geoorloofde afwezigheid.....	11
4.7 Herkansingsregeling tweede fase	12
4.8 Herkansingsregeling 4mavo	12
4.9 Digitale toetsing	12
4.9.1 Online digitale toetsing thuis	12
4.9.2 Digitale toetsing op school.....	13
5. Kwaliteit van Toetsing.....	14
5.1 RTTI	14
5.2 Kwaliteitseisen schriftelijke summatieve toetsen.....	14
5.3 Kwaliteitseisen summatieve toetsvragen	14
5.4 Kwaliteitseisen correctiemodel summatieve toetsen.....	14
5.5 Kwaliteitseisen praktische opdrachten en mondelinge toetsen.....	14
5.6 Kwaliteitseisen opdrachtbeschrijving praktische opdrachten en mondelinge toetsen	14
5.7 kwaliteitseisen beoordelingsmodel praktische opdrachten en mondelinge toetsen	14
5.8 Kwaliteitscriteria Programma van Toetsing voor de Onderbouw (PTO)	15
5.9 Kwaliteitscriteria Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA).....	15
5.10 Efficiëntie	15
6. Kwaliteitsborging	16
6.1 Toetsanalyse	16
6.2 Borging toetskwaliteit	16
6.3 Professionalisering docenten	16
Bijlagen	17 t/m 25

1. De onderwijsmissie en visie van het Grifland College

1.1 Missie van het Grifland College

Het is onze missie om uitdagend onderwijs te verzorgen in de onderwijssoorten vwo, havo en mavo/vmbo-t en wel zo, dat de leerlingen kennis en vaardigheden verwerven om als zelfstandige, kritische en verantwoordelijke leden van onze complexe maatschappij mee te bouwen aan een wereld van vrede, rechtvaardigheid en tolerantie. Het onderwijs leidt onze leerlingen op voor een diploma waarmee zij hun opleiding in het vervolgonderwijs kunnen voortzetten – klaar voor de toekomst met behoud van eigen identiteit.

1.2 Visie van het Grifland College

Onze visie is beschreven in een aantal dimensies met bijbehorende kernwaarden.

➤ Uitdagend:

- Alle leerlingen worden - via vormen van onderwijs op maat - uitgedaagd in het onderwijs.
- De school maakt hiervan optimaal gebruik van eigentijdse leermiddelen, ICT en de nieuwste wetenschappelijke inzichten.
- Leerlingen worden uitgedaagd hun mening te vormen en zich te ontwikkelen tot kritische burgers.
- Het onderwijsprogramma gaat verder dan vakinhoudelijke ontwikkelingen alleen. Er is ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen, zoals duurzaamheid.

➤ Samen:

- Docenten en leerlingen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het onderwijsproces, waarbij de verantwoordelijkheid voor de leerlingen meegroeit tijdens de schoolcarrière.
- Docenten en leerlingen zijn samen verantwoordelijk voor het leren. Rekening houdend met de klassendynamiek betekent dit dat er fouten gemaakt mogen worden waarvan geleerd wordt. Samen elke dag een stapje beter.
- Medewerkers en leerlingen van de school werken veelvuldig samen met ouders/verzorgers en partners uit de regio.
- Naasteliefde, onbaatzuchtigheid en verantwoordelijkheid zijn kernelementen uit onze christelijke identiteit die ons helpen leerlingen ruimte te geven voor hun eigen persoonlijke ontwikkeling en een inclusieve school te creëren.

➤ Kwalitatief:

- De school streeft naar een hoog niveau van basiskwaliteit van het onderwijs, HRM en veiligheid door opbrengstgericht te werken.
- Bij onderwijskundige vernieuwingen wordt opbrengstgericht gewerkt om een duurzame vernieuwing te creëren.

2. Visie op toetsing vanuit de missie en visie

2.1 Waarom toetsen we?

Het Griffland College onderscheidt drie doelen van toetsing:

- Toetsing **van het** leren: toetsing als middel voor het vastleggen van leerrendement.
  - ❑ Toetsing als instrument om waarde toe te kennen aan het leerrendement en het perspectief van leerlingen.
  - ❑ Toetsing kan op deze manier bijdragen aan de communicatie tussen leerlingen, ouders en docenten.
  - ❑ Toetsing biedt de leerlingen uitdaging, stimulans voor hun leerproces en ruimte om succes te ervaren.
- Toetsing **om te** leren: toetsing als middel voor het geven van feedback op leren en onderwijzen.
  - ❑ Met toetsing geven we leerlingen inzicht in en feedback op hun leren.
  - ❑ Toetsing biedt docenten een middel om te reflecteren op hun leerplan en de nodige aanpassingen te doen.
- Toetsing **als** leren: toetsing als middel voor zelfregulatie en kritische evaluatie.
  - ❑ Met toetsing laten we de leerlingen werken met deadlines en leren we hen zich te houden aan afspraken. Op deze manier ontwikkelen de leerlingen verantwoordelijkheidsgevoel, zelfstandigheid, eigenaarschap en morele waarden.
  - ❑ Met toetsing faseren we de leerstof op basis van coherente doorlopende leerlijnen. Zo bieden we houvast en structuur aan het schoolleven van leerlingen.

2.2 Wat toetsen we?

- De school toetst leerinhouden op basis van de verplichte eindtermen.
- Per toets staan de leerdoelen vast die getoetst worden. Deze zijn globaal geformuleerd in de PTO's/PTA's en specifieker in meer gedetailleerde studiewijzers.
- Naast de eindtermen toetst de school inhouden die recht doen aan het eigen karakter van de school, zoals het vak identiteit en maatschappij.
- In PTO's (onderbouw) en PTA's (bovenbouw) is (onder andere) vastgelegd wat de toetsinhouden zijn, gebaseerd op verplichte eindtermen per vak, jaarlaag en niveau.
- Afwijkingen van die eenduidigheid bij is mogelijk bij specifieke behoeften van leerlingen en waar maatwerk dus gewenst en mogelijk is. Bijvoorbeeld om vakken vervroegd of op een hoger niveau af te sluiten.
- Behalve voor de verplichte eindtermen, is er bij toetsing ook aandacht voor vaardigheden als samenwerking en werken binnen een deadline. Dit sluit aan bij het doel van toetsing **als** leren.

2.3 Hoe toetsen we?

Het toetsen en/of meten van leerlingen is geen doel op zichzelf, maar een middel om het leerproces te stimuleren en de leerlingen te beoordelen.

We onderscheiden twee manieren van werken/toetsen. Summatief en formatief.

- We spreken van formatief werken/evalueren omdat het in de kern gaat om het evalueren van het leren. De vragen: waar moet de leerling naartoe? Waar staat hij nu? En: wat heeft hij nodig om verder te komen? Formatief werken heeft dus als doel het leerproces te verbeteren en het leerproces daarmee te stimuleren. Het sluit aan bij toetsing **om te leren**. Cruciaal bij formatief werken/evalueren is het geven van feedback. Dat kan op veel manieren: een mondeling, via becijfering, met diagnostisch toetsen, een quiz, een opdracht, etc.
- Summatief toetsen
Het doel van summatief toetsen is het afronden van een leerproces. Aan het eind van een bepaalde periode wordt beoordeeld of de leerling de beoogde leerdoelen in voldoende mate beheerst. Summatieve toetsen zijn daarmee een middel om te determineren voor de overgang, de pakketkeuze en het meten van de afsluitende prestaties van het SE. Daarna volgt een nieuw onderdeel of een volgend niveau. Deze wijze van toetsing sluit aan bij het doel van toetsing **van het leren**. We zetten formatief toetsen in tijdens het leerproces en summatief toetsen na (een onderdeel van) het leerproces.

3. Onderbouw

Onder onderbouw verstaan we de de klassen 1, 2 en 3. De derde klas mavo behoort tot de onderbouw alleen voor zover het géén toetsen van het SE betreft. De toetsen in de onderbouw worden aan het begin van elk schooljaar gepubliceerd in het PTO (Programma van Toetsing voor de Onderbouw, zie bijlage 1). De toetsperiode, de soort toets, de inhoud van de toets en de weging en staan dus vooraf vast en zijn gelijk voor alle klassen binnen een jaarlaag.

Per vak worden verschillende toetssoorten gekozen om een zo valide en betrouwbaar mogelijk toetsstelsel te ontwikkelen. Formatieve evaluatie wordt niet per definitie in een toetssoort gevat en wordt in dat geval niet in het PTO opgenomen.

Het werken met PTO's op het Grifland College is in ontwikkeling. Vanaf cursusjaar 2023/'24 zal de onderbouw met vier toetsweken werken. In de toetsweken vervallen de reguliere lessen. Vanwege het geleidelijk wennen aan de wijze van toetsen, doen brugklassen alleen de derde en vierde toetsweek mee. Alle toetsen die in de toetsweken worden afgenomen worden vermeld in het PTO. Ook de twee tussentijdse toetsen kunnen er dan al in worden opgenomen. Eind van het cursusjaar wordt dit beleid geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

3.1 Toetssoorten

Er zijn in de onderbouw drie categorieën van summatieve toetsen te onderscheiden:

- Theoretische toetsen
  - Repetitie (T): een repetitie is een schriftelijke toetsing van een afgeronde hoeveelheid lesstof. Van tevoren moet duidelijk zijn welk deel van de leerstof de leerling moet beheersen en in welke vorm de repetitie gegeven wordt;
  - Schriftelijke Overhoring (SO): een toets over de lesstof van een les of enkele lessen: een schriftelijke overhoring toetst collectief, een mondelinge overhoring het werk van één of meer leerlingen.
- Vaardigheidstoetsen:
  - luistertoets: toets waarbij de leerlingen tijdens of na het beluisteren van geluids- en/of videomateriaal schriftelijke vragen beantwoorden;
  - leestoetsen: toets waarbij tekstbegrip getoetst wordt;
  - practicumtoets: practicum, waarbij de leerlingen tijdens en/of aansluitend op het practicum de schriftelijke uitwerkingen maken (bijvoorbeeld invullen van een verslagformulier, maken van een meetrapport, grafiek, enz.) en ter beoordeling inleveren.
- Overige werkvormen/praktische opdrachten die een beoordeling opleveren:
  - werkstuk: een geschreven tekst van meerdere pagina's die op basis van eigen onderzoek van één of meerdere leerlingen tot stand is gekomen;
  - verslag: een geschreven tekst waarin verslag wordt gedaan over door de leerling uitgevoerde activiteiten en/of het invullen van een verslagformulier;
  - schrijfdossier: een door de leerling bij te houden map met daarin schrijfoopdrachten en hun uitwerkingen;
  - literaturofficer: een door de leerling bij te houden map met daarin literaire opdrachten en hun uitwerkingen;
  - practicum: praktisch onderzoek door leerlingen onder begeleiding van een docent en/of TOA (technisch onderwijs assistent) in het kader van natuurwetenschappelijk of beeldend onderwijs al dan niet in combinatie met een verslag;
  - presentatie: een mondelinge voordracht of mediapresentatie;
  - mondeling: in een groep of individueel het toetsen van spreekvaardigheid;
  - boek lezen: een schriftelijke dan wel mondelinge verwerkingsopdracht over een gelezen boek;
  - portfolio: een verzameling van bewijsstukken waarin de leerlingen zijn ontwikkelingen vastlegt.

Behalve deze summatieve toetsing wordt er formatief getoetst met behulp van bijvoorbeeld een diagnostische toets. Deze is uitsluitend bedoeld om de leerling en de docent inzicht te geven in hoeverre de leerling de lesstof begrepen en geleerd heeft.

3.2 Aantal toetsen

Het streven is erop gericht om onnodig summatief toetsen te voorkomen. Vaksecties bepalen zelf welke onderwerpen formatief en welke onderwerpen summatief getoetst of gemeten worden.

Per vak en jaarlaag gelden de volgende richtlijnen:

- Er zijn vier toetsweken. We streven naar een toetsweek van vijf dagen met voor de leerlingen twee toetsen per dag. Bij een overstijging van het aantal toetsen vindt er overleg plaats met de teamleiding van het betreffende leerjaar.
- Per toetsweek wordt er maximaal één toets afgenomen
- Per schooljaar worden maximaal zes summatieve toetsen afgenomen
- Per halfjaar wordt er minimaal één summatieve toets afgenomen
- Tussen de toetsweken door worden er maximaal twee toetsen afgenomen
- Per periode wordt er minimaal één toetsresultaat in SOM geregistreerd, hetzij summatief, hetzij formatief

3.3 Weging van toetsen

Het tweede halfjaar telt voor onderbouwleerlingen zwaarder mee dan het eerste halfjaar. Onderstaande tabel geeft een richtlijn voor deze verdeling. De zwaarte van toetsmomenten wordt bepaald door de omvang en/of importantie van de stof en wordt in het PTO opgenomen. Docenten bepalen per toets hoeveel tijd leerlingen krijgen voor een toets. Over het algemeen geldt: hoe meer leerwerk, hoe meer vragen, hoe meer tijd leerlingen krijgen. In principe zijn er in de onderbouw twee varianten: een licht toetsmoment (duurt een half uur en behelst de stof van maximaal één of enkele lessen) en een zwaar toetsmoment (duurt 60 minuten). Toetsen tijdens de toetsweek duren altijd 60 minuten.

Periode	Weging
1	Licht toetsmoment: 1 Zwaar toetsmoment: 2
2	Licht toetsmoment: 2 Zwaar toetsmoment: 4
3	Licht toetsmoment: 2 Zwaar toetsmoment: 4
4	Licht toetsmoment: 2 Zwaar toetsmoment: 4

3.4 Momenten van toetsing buiten de toetsweken

In de onderbouw worden toetsen afgenomen in toetsweken. Ook buiten de toetsweken kunnen toetsen worden afgenomen

Om stapeling van toetsen tegen te gaan, geldt voor deze reguliere lesweken een maximum voor het aantal toetsen per klas per dag en week. De toetslast per klas is als volgt:

- maximaal één summatieve toets per dag
- maximaal 2 summatieve toetsen per week

Mentoren en teamleiders monitoren deze toetslast.

3.5 Toetsplanning en -afname

- Een toets wordt door de docent minimaal 5 werkdagen voor afname in SomToday gezet. Hierbij worden de leerdoelen geformuleerd en aangegeven hoe de leerlingen hiervoor kunnen leren. Bovendien wordt aangegeven welke hulpmiddelen eventueel zijn toegestaan.
- Binnen elk jaarlaag en niveau (bijvoorbeeld: 1HM) worden dezelfde toetsen en dezelfde hoeveelheid toetsen per jaar afgenomen.
- Summatieve toetsen worden nooit onverwacht gegeven.

- De stof voor een repetitie dient minstens de voorlaatste les voor de repetitie afgerond te zijn, behalve bij vakken die één uur per week worden gegeven.
- Een klassikale repetitie kan niet afgenomen worden voordat de vorige klassikaal afgenomen repetitie of schriftelijke overhoring over hetzelfde onderdeel van de stof is besproken en de resultaten zijn bekendgemaakt.
- In de week voor de toetsweek mogen geen toetsen, formatieve evaluatie en praktische opdrachten worden gepland.
- Het Griftland werkt ernaar toe dat in het cursusjaar 2024/'25 alleen de toetsen die geformuleerd staan in het PTO mogen worden afgenomen. Formatieve evaluatie hoeft niet te worden opgenomen in het PTO.
- In het leerlingstatuut staat beschreven hoe omgegaan wordt met onregelmatigheden bij toetsing.

3.6 Correctie/beoordeling

- Een docent heeft 10 werkdagen de tijd om een repetitie of overhoring na te kijken, te beoordelen en in SomToday in te voeren. Voor overige toetssoorten geldt een termijn van 15 werkdagen. Een uitzondering kan in overleg met de teamleiding gemaakt worden voor werkstukken en presentaties
- Als de toets beoordeeld is, wordt deze altijd (het liefst met een analyseformulier) nabesproken (met uitzondering van de repetities aan het eind van het schooljaar). De docent mag het gemaakte werk meegeven aan de leerlingen. De toetsopgaven blijven te allen tijde op school.
- Mocht er een verschil van mening zijn over puntenverdeling bij PTO-toetsen neemt de docent een onderbouwd besluit. Mocht een leerling het hier niet mee eens zijn, kan de leerling een verzoek doen bij de teamleider om er nogmaals naar te kijken.
- Docenten houden rekening met leerlingen die meer tijd krijgen voor een toets. Leerlingen kunnen bewijzen dat ze extra tijd krijgen voor een toets door middel van een zorgkaartje.
- Bij fraude wordt het cijfer 1 toegekend. Mocht deze 1 de bevordering van de leerling in gevaar brengen, kan overwogen worden om de leerling alsnog een kans te geven. Dit moet worden beoordeeld per situatie door rector en de desbetreffende teamleider.
- In geval van onregelmatigheid, fraude, of bedrog bij toetsing of het zich ongeoorloofd onttrekken aan een toets in de onderbouw, kan de docent maatregelen treffen. De maatregelen zijn:
  - Het ongeldig verklaren van één of meer onderdelen van de al afgelegde toets
  - Het toekennen van het cijfer 1 voor de toets
 Er wordt gewerkt aan een eenduidige en duidelijke regeling voor wat betreft het toekennen van sancties bijvoorbeeld bij het overschrijden van inleverdeadlines.
- De normering voor de beoordeling kan eventueel na bekend worden van de resultaten worden bijgesteld.
- De afname van mondelinge toetsen (uitgezonderd mondelinge overhoringen) kan gebruik worden gemaakt van een geluidsdrager indien een leerling/docent dat wenst.

3.7 Inhalen en herkansen

- Als een toets niet doorgaat vanwege absentie van de docent en de toets kan niet worden opgevangen, dan schuift de toets door naar de volgende les. De docent past dit ook altijd aan in SomToday.
- Voor inhaaltoetsen geldt niet het maximum zoals gesteld in paragraaf 3.4.
- Als een leerling een toets met een gegronde reden mist, moet hij deze inhalen. De docent mag tijdelijk een * invoeren in SomToday (er wordt geen 1,0 of 0,1 ingevuld). Het inhalen is een gedeelde verantwoordelijkheid van de leerling en de docent. De eerste les na de absentie maken zij een afspraak wanneer de repetitie wordt ingehaald. De toets kan worden ingehaald op het toetseninhaalmoment of een ander moment. Er mag aan het eind van de periode geen * meer staan in een leerlingoverzicht.
- In principe zijn toetsen in de onderbouw niet herkansbaar (een uitzondering geldt voor de brugklas: de eerste toets per vak is herkansbaar).

3.8 Digitale toetsing

We onderscheiden grofweg twee soorten: online digitale toetsen die thuis worden afgenomen en digitale toetsen (online of offline) die op school worden afgenomen.

3.8.1 Online digitale toetsing thuis

Vanwege het beperkte toezicht op de leerlingen is online digitale toetsing (thuis) alleen in uiterste noodzaak een optie (zie ook bijlag 4. Validiteit). Dit kan worden toegepast in tijden van bijvoorbeeld corona, als er geen andere mogelijkheden voorhanden zijn.

Voorwaarden voor online toetsing:

- De online digitale toets wordt bij voorkeur afgenomen door de eigen vakdocent.
- Er wordt bij surveillance gebruik gemaakt van proctoring met twee devices (het werk wordt gemonitord via iPad/computer en er is een camera die overzicht geeft van de werkplek van de leerling).
- De online digitale toets wordt door alle leerlingen thuis gemaakt.
- Leerlingen hebben al gewerkt of geoefend met het toetsprogramma (bijvoorbeeld KWIZL, WOOTS of Forms) vóór de officiële toets.
- Er zijn duidelijke afspraken over wat er gebeurt bij het uitvallen van internet/computers of bij fraude. Leerlingen zijn hiervan op de hoogte.

3.8.2 Digitale toetsing op school

Digitale toetsen op school worden in de les of toetsweek afgenomen. Voorwaarden voor digitale toetsing op school:

- De digitale toets wordt bij voorkeur afgenomen door de eigen vakdocent
- Leerlingen hebben al gewerkt of geoefend met het toetsprogramma (bijvoorbeeld KWIZL, WOOTS of Forms) vóór de officiële toets.
- Er is voor leerlingen geen mogelijkheid om de toets thuis te maken. Als dit niet voorkomen kan worden, wordt er extra op toegezien dat toetsen van afwezige leerlingen ongeldig worden verklaard.
- Bij het inleveren van een toets in bijvoorbeeld SOM, wordt erop toegezien dat de eindtijd van inleveren klopt met de eindtijd van de toets.

4. Bovenbouw

Onder bovenbouw verstaan we de tweede fase, 4 mavo en 3mavo, voor zover het toetsen van het SE betreft. Leerlingen van de tweede fase worden van onderstaande inhoud op de hoogte gebracht via het vademecum *Inleiding tot de PTA's*, dat elk jaar op de Griffland site wordt gepubliceerd en op papier wordt uitgereikt aan de leerlingen van 4havo en 4vwo. De informatie over het SE wordt aan leerlingen van 3mavo uitgereikt via het *Toetsoverzicht en PTA* en aan leerlingen van 4mavo via het *PTA klas 4 mavo*. Beide overzichten worden ook op de site gepubliceerd. Het format voor het PTA staat in bijlage 2.

4.1 Toetssoorten

Om een zo valide en betrouwbaar mogelijk toetsstelsel te ontwikkelen, is het van belang om te variëren in toetssoorten. Hieronder onderscheiden we de verschillende toetssoorten, die alle, net als in de onderbouw een valide manier zijn om kennis en vaardigheden te meten. Bij elke toetssoort is een nauwkeurig correctiemodel van groot belang. De meeste toetssoorten zijn geschikt om hele klassen in één keer te toetsen, wat het een bruikbare toetssoort maakt.

- **Schriftelijke toets (S)**
Net als in de onderbouw is een schriftelijke toets in de bovenbouw een valide toetssoort voor het toetsen van theorie; welke kennis heeft iemand over een bepaald onderwerp? In combinatie met een nauwkeurig correctiemodel is dit een betrouwbare toetssoort om stof voor het schoolexamen te toetsen. Deze toetsen maken dus deel uit van het examendossier, waarmee het gewogen gemiddelde van het schoolexamen wordt vastgesteld.
- **Voortgangstoets (V)**
Een voortgangstoets wordt in de tweede fase en 3mavo gegeven om de voortgang van de leerling te meten en daarmee het gewogen gemiddelde voor de overgang vast te stellen. De voortgangstoets is een schriftelijke toets. Voortgangstoetsen maken geen deel uit van het examendossier. In het examenjaar worden geen voortgangstoetsen meer afgenomen. In voorexamenjaren worden bij de meeste vakken wel voortgangstoetsen afgenomen.
- **Kijk- en Luistertoets (KLT)**
De leerling kijkt of luistert naar een of meerdere fragmenten en beantwoordt hier schriftelijk vragen over. Het is een bruikbare toetssoort voor het meten van kijk- en luistervaardigheid in de moderne vreemde talen. In examenjaren worden de door Cito geleverde kijk- en luistertoetsen afgenomen en deze tellen mee voor het SE.
- **Mondelinge toets (M)**
Een mondelinge toets kan onderdeel zijn van het SE. Het wordt vaak individueel of in groepjes leerlingen afgenomen en is dus niet geschikt voor het toetsen van hele klassen in één keer. Daarmee is het protocol/beoordelingsmodel van nog groter belang en moet aan de hand hiervan duidelijk worden wat de onderlinge verschillen tussen leerlingen zijn en hoe hun prestaties worden gewogen. Docenten nemen een mondeling af met een 'bijzitter' of zij nemen het mondeling op met een dictafoon.
- **Handelingsdeel (H)**
Een handelingsdeel levert geen cijfer maar een o, v of g als resultaat. Het gaat hierbij niet om kennis, maar om de ervaring en het doen. Het vak LO bestaat voor het schoolexamen uit uitsluitend handelingsdelen. Het eindresultaat moet een v of een g zijn om het diploma te kunnen behalen. Op mavo-niveau worden bij sommige vakken ook handelingsdelen afgenomen. Een correctiemodel kan hier anders van aard zijn dan bij andere toetssoorten. De criteria kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het aantal minuten dat er aan een onderdeel besteed moet worden of de verplichting om een onderdeel uit te voeren, waarbij de prestatie als zodanig niet wordt getoetst. In de tweede fase worden behalve bij het vak LO geen handelingsdelen afgenomen.

- **Feedbacktoets (F)**
De feedbacktoets behandelt een deel van de toetsstof van de grotere schriftelijke toets die erop volgt (meestal in de toetsweek) en is daarmee een afspiegeling van de inhoud van de grote toets. De feedbacktoets is een summatieve toets die bedoeld is om leerlingen en docent feedback te geven op de voortgang van de leerling en om de leerling te stimuleren aan het werk te gaan. De feedbacktoets wordt ruim vóór de 'grote toets' in de toetsweek besproken. Als de leerling voor de feedbacktoets lager scoort dan de grote toets, telt de feedbacktoets niet mee. Scoort hij hoger, dan telt de feedbacktoets voor 20% mee in het totale cijfer voor de toets.
- **Praktische opdracht; (PO)**
Een praktische opdracht is een valide toetssoort voor het meten van kennis, vaardigheden en/of houding. Een schriftelijk werkstuk/onderzoek, een presentatie en een practicum vallen onder deze toetssoort. In de meeste gevallen worden niet hele groepen in één keer getoetst. Een protocol/beoordelingsmodel is daarom, net als bij het mondeling, van extra groot belang.
- **Pass-/Failtoets (PF)**
De pass/failtoets is een toets die geen cijfer levert, maar een P (pass) of een F (fail). Het is een formatieve toets: het leerproces wordt hiermee gemonitord zodat leerling en docent weten of en waar ze moeten bijsturen. Leerlingen moeten voor elke P/F-toets uiteindelijk een P halen om te voldoen aan de eisen van het schoolexamen. De pass-/failtoetsen hebben geen invloed op het cijfergemiddelde. Een uitzondering hierop vormt het vak Engels. Bij een bepaald aantal fails bij het vak Engels zal het eindcijfer van een leerling volgens een vaste afspraak negatief beïnvloed worden. Deze regel zal in 2022/'23 worden geëvalueerd en daarna wellicht ook worden toegepast in andere vakken.

4.2 Weging van toetsen

De secties bepalen de weging van elke afzonderlijke toets op basis van het type toets en de plek die deze inneemt in de opbouw van het totale PTA. De weging van SE-toetsen neemt toe naarmate het eindexamen nadert. Zo zullen toetsen in 3mavo, 4havo en 4vwo over het algemeen in het geheel geen of een kleinere weging voor het SE hebben, terwijl de SE-toetsen in 4mavo, 4havo en 6vwo de hoogste wegingen hebben. De toetsen in 5vwo hebben hierin een tussenpositie. Bij sommige vakken krijgen de toetsen van het examenjaar de volledige SE-weging. Wegingen voor het rapport en voor het SE worden in het PTA in procenten van het totaal weergegeven.

4.3 Aantal toetsen en momenten van toetsing

Net als in de onderbouw is het streven erop gericht om onnodig toetsen te voorkomen. Toetsen die meetellen voor het schoolexamen (SE-toetsen) dienen een afsluitend karakter te hebben¹. Het gaat hier nadrukkelijk om grotere hoeveelheden stof en een beperkt aantal toetsen. Op het Griffland wordt bij een aantal vakken gewerkt aan het verminderen van het aantal toetsmomenten in het PTA om hieraan te voldoen.

Het PTA van het Griffland College is complex en gedetailleerd, zo constateerde de inspectie bij de OP8 controle op het vwo in 2019. Niet alleen SE-onderdelen en periodenummers staan opgenomen in het PTA, ook andere toetsen (bv. V-toetsen, P/F-toetsen) en weeknummers staan vermeld, terwijl volgens de wet alleen SE-onderdelen en alleen periodenummers verplicht zijn. Met ingang van cursusjaar 2023/'24 worden daarom bij tussentijdse toetsen geen weeknummers meer vermeld (nog wel bij PO's). Ter bescherming van de leerlingen zijn nog wel steeds de niet SE-onderdelen in het PTA opgenomen.

Het aantal toetsweken op het Griffland is op dit moment vier voor de reguliere leerjaren en drie in examenjaren. Eerder is de wens uitgesproken terug te gaan naar drie toetsweken voor alle leerjaren in de bovenbouw. Dit is een concept dat nog kan worden onderzocht en eventueel uitgewerkt.

---

¹ Eindexamenbesluit VO 2021

4.4 Toetsplanning en -afname

Toetsen kunnen in toetsweken worden afgenomen, maar secties kunnen ook tussentijdse toetsen plannen. Centraal georganiseerde schriftelijke toetsen kunnen voor alle betreffende leerlingen in één keer worden afgenomen. Tussentijdse toetsen hebben dat voordeel niet of bijna niet. Daarom zijn voor tussentijdse toetsing andere toetssoorten beter geschikt. SE-toetsen hoeven niet per se schriftelijk te zijn. Op dit moment ligt bij veel vakken op het Grifland College de nadruk op schriftelijke SE-toetsing in de toetsweken. We zijn ons aan het oriënteren op de vermindering van toetsdruk, niet alleen door vermindering van toetsen maar ook door meer spreiding van toetsen door andere dan schriftelijke SE-toetsen af te nemen tussen de toetsweken door. Hierdoor kan de toetsdruk in toetsweken worden verminderd.

Het rooster van de centraal georganiseerde toetsen in een toetsweek wordt uiterlijk 5 werkdagen voor de aanvang van de toetsweek bekend gemaakt.

In het Examenreglement staat beschreven hoe omgegaan wordt met fraude en andere onregelmatigheden bij toetsen die meetellen voor het SE. Bij fraude en onregelmatigheden van bij voortgangstoetsen kan de teamleider beslissen.

4.5 Correctie/beoordeling

Op het toetsresultaat van een schriftelijke summatieve toets wordt in de regel na 10 werkdagen na toetsafname door docent en leerlingen gereflecteerd (het liefst met een analyseformulier). Het resultaat van een praktische opdracht wordt getracht binnen een redelijke termijn, in ieder geval niet langer dan na een maand, te worden teruggekoppeld. Deze termijn wordt met de leerling voor afname van de toets gecommuniceerd. Correctie- en beoordelingsmodellen worden geconstrueerd volgens de kwaliteitseisen die genoemd worden in hoofdstuk 5. Toetsen worden altijd nabesproken en zowel de opgaven als het gemaakte werk worden nooit meegegeven aan de leerlingen. In het Examenreglement staat beschreven hoe om te gaan met klachten rondom de beoordeling.

4.6 Inhalen bij geoorloofde afwezigheid

- Indien één toets uit de toetsweek gemist is, wordt deze ingehaald op het eerstvolgende inhaal-/ of herkansingsmoment. Er mag op het inhaal-/herkansingsmoment ook een toets van een ander vak worden herkanst (in periode 2 en 3).
- Indien twee toetsen uit de toetsweek zijn gemist, mag er op het inhaal-/herkansingsmoment geen toets worden herkanst.
- Indien drie of meer toetsen uit de toetsweek zijn gemist, treedt de ZBG-regeling in werking (Zeer Bijzonder Geval). Na overleg met de teamleider ziet de mentor toe op de uitvoering van de inhaalregeling. In de inhaalregeling wijst de teamleider aan welke toetsen ingehaald moeten worden op de inhaal- of herkansingsmiddag.
- Inhaaltoetsen zijn in de regel niet herkansbaar.
- Voor 4/5-havo geldt: de inhaler toont een rode kaart, waarop te zien is dat het voorbereidingsprogramma is gevolgd.

Ongeoorloofde absentie bij een SE-toets wordt gerapporteerd aan de teamleider, die de kleine examencommissie hoort, die beoordeelt of een maatregel uit artikel J van het examenreglement wordt toegepast en zo ja welke. Deze inhaalregeling voldoet op één aspect na: veel leerlingen voelen zich vrij de inhaalregeling als planningsinstrument te gebruiken. Dat betekent uitstelgedrag bij leerlingen en een onwenselijk grote druk op de inhaalmomenten. Een herziening van het toetsbeleid (zie hierboven) zou ook dit aspect moeten behelzen.

4.7 Herkansingsregeling tweede fase

- Alle leerlingen van de tweede fase hebben het recht om één centraal georganiseerde toets per schooljaar te herkansen.
- Leerlingen met een saldo van 30 stempels of meer op de peildatum van toetsweek 2 of 3 mogen eenmalig een extra herkansing van een toets uit diezelfde toetsweek aanvragen. (Stempels worden gegeven bij Keuzewerkijd, een vast onderdeel van het programma in de tweede fase).
- Er mag slechts één toets per periode worden herkanst.
- De herkansing vindt plaats op een middag die aan het begin van het schooljaar wordt gecommuniceerd.
- Herkansen kan alleen als aan de onderstaande voorwaarden is voldaan:
  - de toets is als herkansbaar aangemerkt in het PTA.
  - De leerling heeft zijn herkansingsmogelijkheden nog niet verbruikt.
  - De leerling heeft zich vóór de gestelde deadline via de digitale inschrijving opgegeven.
  - Het stempelsaldo van de leerling is nul of hoger op de peildatum. Bij een negatief stempelsaldo kan een toets uit die periode dus niet herkanst worden.
  - De leerling heeft gedurende de lesdag van de herkansing de lessen volgens het rooster gevolgd.
  - Een leerling van 4/5havo heeft op school een voorbereidingsprogramma gevolgd zoals opgegeven door de docent.

4.8 Herkansingsregeling 4mavo

Alle kandidaten uit 4mavo hebben recht op drie centraal georganiseerde toetsen te herkansen.

- De herkansingen zijn vrij in te zetten, met dien verstande dat:
  - per toetsperiode maximaal één herkansing kan worden afgelegd.
  - de toets als herkansbaar is aangemerkt in het PTA.
  - een herkansing altijd de herkansing is van een toets uit de meest recente toetsperiode.
  - de teamleider per toetsweek aangeeft wat het uiterste inlevermoment is voor het opgeven van deelname aan de herkansing.
  - de herkansing vóór het hierboven vermelde tijdstip is aangevraagd.
- De herkansingen van 4mavo vinden plaats op een speciale herkansingsochtend, die gehouden wordt enkele weken na de toetsweek waarop de herkansing betrekking heeft.

4.9 Digitale toetsing

Net als in de onderbouw onderscheiden we online digitale toetsen die thuis worden afgenomen en digitale toetsen (online of offline) die op school worden afgenomen.

4.9.1 Online digitale toetsing thuis

Vanwege het beperkte toezicht op de leerlingen worden er geen online schriftelijke SE-toetsen (thuis) afgenomen. Online voortgangstoetsen zijn alleen in uiterste noodzaak een optie (zie ook bijlag 4. Validiteit). Deze kunnen worden toegepast in tijden van bijvoorbeeld corona, als er geen andere mogelijkheden voorhanden zijn.

Voorwaarden voor online toetsing:

- De online digitale toets wordt bij voorkeur afgenomen door de eigen vakdocent.
- Er wordt bij surveillance gebruik gemaakt van proctoring met twee devices (het werk wordt gemonitord via iPad/computer en er is een camera die overzicht geeft van de werkplek van de leerling).
- De online digitale toets wordt door alle leerlingen thuis gemaakt.
- Leerlingen hebben al gewerkt of geoefend met het toetsprogramma (bijvoorbeeld KWIZL, WOOTS of Forms) vóór de officiële toets.
- Er zijn duidelijke afspraken over wat er gebeurt bij het uitvallen van internet/computers of bij fraude. Leerlingen zijn hiervan op de hoogte.

4.9.2 Digitale toetsing op school

Digitale toetsen op school worden in de les of toetsweek afgenomen. Voorwaarden voor digitale toetsing op school:

- De digitale toets wordt bij voorkeur afgenomen door de eigen vakdocent.
- Leerlingen hebben al gewerkt of geoefend met het toetsprogramma (bijvoorbeeld KWIZL, WOOTS of Forms) vóór de officiële toets.
- Er is voor leerlingen geen mogelijkheid om de toets thuis te maken. Als dit niet voorkomen kan worden, wordt er extra op toegezien dat toetsen van afwezige leerlingen ongeldig worden verklaard.
- Bij het inleveren van een toets in bijvoorbeeld SOM, wordt erop toegezien dat de eindtijd van inleveren klopt met de eindtijd van de toets.

5. Kwaliteit van toetsing

De kwaliteit en uniformiteit van toetsen te vergroten en te behouden, en ervoor te zorgen dat een toets zinvolle feedback oplevert, dienen de toetsproducten en –processen aan kwaliteitseisen te voldoen.

5.1 RTTI

Allereerst is het van belang om een taxonomie te hanteren. Het Griffland College heeft in het verleden gekozen voor de taxonomie van RTTI (zie bijlage 3). RTTI is een instrument om de kwaliteit van de toetsen te waarborgen en een consistente en coherente toetslijn te ontwikkelen. De verhouding tussen de cognitieve niveaus *Reproductie*, *Toepassingsniveau 1 en 2* en *Inzicht* is bij toetsing idealiter in overeenstemming met het schooltype en leerjaar. De wens is dat er binnen teams en secties consensus gaat ontstaan tussen verhoudingen van de cognitieve niveaus.

RTTI is ook een hulpmiddel om bij formatieve toetsing heel gericht effectieve feedback te geven aan leerlingen. Een leerling die slecht scoort op het cognitief niveau ‘reproductie’ moet onderwijskundig en didactisch heel anders aangestuurd worden, dan een leerling die bijvoorbeeld slecht scoort op een ‘Toepassingsniveau of ‘Inzicht’.

5.2 Kwaliteitseisen schriftelijke summatieve toetsen

De toetsen moeten valide, betrouwbaar en bruikbaar zijn. (zie bijlage 4)

5.3 Kwaliteitseisen summatieve toetsvragen

Om de validiteit en betrouwbaarheid van de schriftelijke toetsen verder te waarborgen dienen de toetsvragen aan zes specifieke kwaliteitseisen te voldoen. (zie bijlage 5)

5.4 Kwaliteitseisen correctiemodel summatieve toetsen

Om de betrouwbaarheid van de schriftelijke toets verder te waarborgen is het van belang dat het correctiemodel een aantal verplichte elementen bevat. (zie bijlage 6)

5.5 Kwaliteitseisen praktische opdrachten en mondelinge toetsen

Ook een praktische opdracht dient valide, betrouwbaar en bruikbaar te zijn. (zie bijlage 7)

5.6 Kwaliteitseisen opdrachtbeschrijving praktische opdrachten en mondelinge toetsen

Om de kwaliteit van de praktische opdracht te waarborgen is het van belang dat de opdrachtbeschrijving aan een zestal eisen voldoet. (zie bijlage 8)

5.7 Kwaliteitseisen beoordelingsmodel praktische opdrachten en mondelinge toetsen

Om de betrouwbaarheid van de praktische opdracht te waarborgen is het van belang dat het beoordelingsmodel een aantal verplichte onderdelen bevat. (zie bijlage 9)

5.8 Kwaliteitscriteria Programma van Toetsing voor de Onderbouw

Ter voorbereiding op het werken met een PTA wordt het PTO op een vergelijkbare manier opgebouwd. Het PTO bestaat uit de volgende onderdelen (zie bijlage 1):

- Periode waarin de (summatieve) toets wordt afgenomen en of de toets in een toetsweek wordt afgenomen;
- Inhoud van de toets (stofomschrijving);
- Toetssoort;
- Duur van toets;
- Weging van de toets;

Schoolbreed wordt gewerkt met een vaste format voor het PTO.

5.9 Kwaliteitscriteria Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)

Het PTA dient te bestaan uit de volgende onderdelen, zoals vermeld in het Examenbesluit VO² (zie bijlage 2):

- welke examenstof van het examenprogramma³ in het schoolexamen wordt getoetst;
- welke door het bevoegd gezag vast te stellen examenstof in het schoolexamen wordt getoetst;
- de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen;
- de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden;
- de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.

5.10 Efficiëntie

De middels toetsing verkregen informatie weegt op tegen de benodigde investering, vooral qua tijd.

---

² Eindexamenbesluit VO 2021 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0004593/2021-08-01>

³ www.examenblad.nl

6 Kwaliteitsborging

6.1 Toetsanalyse

Na elke toets analyseert de docent of er toetsvragen zijn waar een groot deel van de klas op uitvalt en waar dit door wordt veroorzaakt. Wanneer dit het geval is en de oorzaak is een toetsvraag die van onvoldoende kwaliteit is, haalt de docent de betreffende vraag voor de nabespreking uit de toets en past het beoordelingsmodel aan. Daarnaast bestudeert de docent of de moeilijkheidsgraad van de toets op het juiste niveau was, of de leerlingen voldoende tijd hadden voor de toets en of de toets voldoende onderscheid maakte tussen leerlingen die wel en niet goed geleerd hadden. Ook bestudeert de docent of er onderwerpen of onderdelen zijn waar de hele klas op uitvalt. Dit geeft informatie over het voorafgaande onderwijsleerproces, waaraan extra aandacht moet worden besteed. De vakdocent past een volgende toets volgens de resultaten van deze analyse aan.

6.2 Borging toetskwaliteit

De constructie en kwaliteitscontrole van toetsen wordt binnen de vaksectie verdeeld, maar iedere docent is uiteindelijk altijd zelf verantwoordelijk voor de toets die hij afneemt.

Om de kwaliteit van toetsen te borgen wordt er tijdens het constructieproces gewerkt volgens het vier-ogen-principe: ieder toetsproduct (toets/opdracht en correctiemodel/beoordelingsmodel) wordt door minstens één collega gecheckt op kwaliteit. Op basis van de feedback die de collega geeft, wordt de toets waar nodig aangepast.

6.3 Professionalisering docenten

Het is van belang dat het toetsbeleid gaat leven binnen alle secties en door alle secties en docenten wordt vertaald naar het opstellen van betrouwbare en valide toetsen. Om dit te bereiken is het noodzakelijk dat alle betrokkenen zich bewust zijn van het belang van toetskwaliteit en toetsbeleid en dat zij de middelen hebben om uit te kunnen voeren wat er van hen verwacht wordt.

Bijlage 1. Format PTO

PTO <<leerjaar>> <<niveau>> <<schooljaar>>			<<vak>>			
<<Lesmethode>>						
Periode	Toetsweek- nr	Toetsinhoud	Toetssoort	Toetsduur	Weergave	Weging

Bijlage 2. Format PTA

PTA – leerjaar - afdeling						Vak					
Per.	Week/ weken	Toets Soort	Toets Code	Domein code	Toetsomschrijving	Stof van SE/ SE+CE/ schooleigen	Toets duur	Resultaat weer gave	Weging (%)		
									Rap	SE	Deel toets

De aanduiding * in de kolom week betekent dat deze toets herkansbaar is.

Bijlage 3. RTTI

Bij de toetsing maakt het Griffland College deels gebruik van de taxonomie van RTTI. RTTI is een taal over leren, om leerdoelen expliciet te maken en leerlingen gerichte feedback te geven. Het RTTI-systeem gaat uit van vier verschillende cognitieve niveaus:

- R: reproductie
- T1: toepassingsgericht niveau 1 (training)
- T2: toepassingsgericht niveau 2 (transfer)
- I: inzicht

In onderstaande tabel worden deze cognitieve niveaus verder toegelicht:

	Type vraag
Reproductie	☐ Herinneren, letterlijk uit je hoofd leren ☐ Dit type vraag gebruik je voor lesstof die voor de leerling cruciaal is om uit het hoofd te kennen. Uiteraard moet uit de theorie dan ook duidelijk blijken dat dit uit het hoofd geleerd moet worden. ☐ Leerling voegt zelf niets toe
Toepassing 1	☐ Toepassen volgens getrainde methode; getrainde, vaste formule toepassen ☐ Situatie vergelijkbaar met geoefende situatie = één voor de leerling herkenbare situatie, ook het soort vraagconstructie
Toepassing 2	☐ Situatie is niet herkenbaar voor de leerling, maar is wel met een eerder geleerde methode op te lossen óf ☐ Meerdere methodes moeten gecombineerd worden en dat is niet getraind
Inzicht	☐ Leerling construeert zelf een context en methode om tot een antwoord te komen ☐ Hoge mate van zelfstandigheid, minimale voorstructurering en inkadering

Bijlage 4. Kwaliteitseisen schriftelijke summatieve toetsen

Kwaliteitseis	Definitie (schriftelijke toets)	Kwaliteitsindicatoren
Validiteit	De toets meet precies de onderliggende kennis/vaardigheid die je beoogt te meten	▪ De gekozen toetssoort sluit aan bij het doel van de toets. ▪ Het cognitieve niveau waarop de onderwerpen of toetsdoelen worden gemeten is passend voor het bijbehorende niveau en leerjaar. ▪ Het toezicht bij de afname van de toets is zodanig, dat leerlingen geen gebruik kunnen maken van oneigenlijke middelen of kunnen spieken.
Betrouwbaarheid	De toets geeft bij herhaalde afname een gelijke en te verantwoorden uitkomst	▪ De toets bestaat uit een voldoende aantal vragen om toeval uit te sluiten. ▪ De toets bevat een nauwkeurig correctiemodel.
Bruikbaarheid	De toets is transparant en uitvoerbaar	▪ De lengte van de toets is passend bij de afnametijd. ▪ De toets heeft een duidelijke, verzorgde en overzichtelijke lay-out (leesbaarheid, vraagstelling is duidelijk te onderscheiden van informatie, kloppende vraagnummering etc.). ▪ Het gebruikte taalniveau in de toets is passend voor het bijbehorende niveau en leerjaar. ▪ Er is rekening gehouden met de moeilijkheidsgraad van de vragen bij het bepalen van de volgorde van de vragen. ▪ In de toets of instructie voor de leerling staat beschreven hoeveel punten er in totaal te behalen zijn en bij hoeveel punten de cesuur (zak/slaaggrens) ligt. ▪ In de toets staat per vraag het aantal te behalen punten aangegeven

Bijlage 5. Kwaliteitseisen summatieve toetsvragen

Kwaliteitseisen	Kwaliteitsindicatoren
Specificiteit	▪ De toetsvragen zijn relevant en hebben betrekking op de onderwerpen of toetsdoelen. ▪ De vraag is zo specifiek gesteld dat alleen de leerlingen die de leerstof voldoende beheersen de opdracht goed kunnen uitvoeren. ▪ De vraag kan niet met behulp van andere dan de beoogde kennis worden uitgevoerd.
Discriminatie	▪ De moeilijkheidsgraad van de vraag sluit aan bij het bijbehorende niveau en leerjaar. ▪ De vraag maakt onderscheid tussen leerlingen die de stof goed en minder goed beheersen.
Objectiviteit	▪ Het gewenste antwoord is een feit of aangeleerd principe en geen mening, tenzij het doel van de vraag is om eigen mening te geven of te onderbouwen.
Eenduidigheid	▪ De vraag is nauwkeurig en concreet geformuleerd: het is voor de leerling duidelijk wat hij moet doen. ▪ De vraag bevat voldoende informatie over de inhoud en vorm van de gewenste uitvoering. ▪ De vraag bevat geen irrelevante gegevens. ▪ De vraag is geen strikopdracht. ▪ Het gebruik van context en bronnen (casus, situatiebeschrijving, afbeelding, etc.) is functioneel. ▪ Bij het gebruik van context en bronnen is duidelijk welke context of bronnen bij de vraag horen.
Onafhankelijkheid	▪ De (deel)vragen zijn onafhankelijk van elkaar geformuleerd: de vraag kan zonder informatie uit andere vragen beantwoord worden.
Taalkundige correctheid	▪ De vragen zijn kort, helder en eenvoudig geformuleerd. ▪ De gebruikte taal sluit aan bij het taalniveau van het betreffende leerjaar en/of niveau. ▪ Er worden geen complexe woorden gebruikt. ▪ De vragen bevatten geen spelfouten en zijn grammaticaal juist (zinsbouw). ▪ Passief taalgebruik wordt vermeden. ▪ De vragen zijn waar mogelijk als vraag geformuleerd (niet als opdracht). ▪ Waar mogelijk is de vraag positief geformuleerd (geen ontkenningen).

Bijlage 6. Kwaliteitseisen correctiemodel summatieve toetsen

Onderdeel	Kwaliteitsindicatoren
Antwoordmodel	▪ Per vraag is het juiste antwoord (sleutel) duidelijk aangegeven/beschreven. ▪ Bij meerdere mogelijke juiste antwoorden, zijn de meest voor de hand liggende voorbeelden van juiste antwoorden beschreven. ▪ Indien antwoorden gedeeltelijk juist kunnen zijn, worden de gedeeltelijk goede antwoorden beschreven of wordt het juiste antwoord opgesplitst in verschillende delen. ▪ Er is duidelijk aangegeven voor welke (delen van) antwoorden punten kunnen worden toegekend. ▪ Indien relevant zijn voor de hand liggende onjuiste antwoorden beschreven.
Scoringsvoorschrift	▪ Er is duidelijk aangegeven hoeveel punten er maximaal per vraag toegekend kunnen worden. ▪ Als er meer punten aan een vraag kunnen worden toegekend, dan is er een verdeling opgenomen van het maximaal aantal te behalen punten in deelscores (bijvoorbeeld bij maximaal 3 punten; wanneer ken je 0, 1, 2 of 3 punten toe aan een antwoord?). ▪ De punten zijn evenwichtig verdeeld over de vragen: aan vergelijkbare vragen wordt een vergelijkbaar puntenaantal toegekend.
Beoordelaars-instructie	▪ Er is duidelijk aangegeven hoe er bij het nakijken wordt omgegaan met relevante aspecten als leesbaarheid, taalfouten, identieke fouten (eenzelfde fout die meerdere keren in de toets gemaakt wordt) etc. ▪ Er is duidelijk aangegeven hoe er bij het nakijken wordt omgegaan met antwoorden die niet aan de gestelde voorwaarden voldoen (bijvoorbeeld als er meer argumenten worden gegeven dan gevraagd of er meer woorden worden gebruikt dan maximaal was toegestaan). ▪ Er zijn tips opgenomen met betrekking tot beoordelaarsvalkuilen.
Cesuur- en cijferbepaling	▪ In het correctiemodel is opgenomen wat de cesuur (zak/slaaggrens) is in de vorm van een percentage of minimum score. ▪ De cesuur is passend, rekening houdend met de complexiteit en relevantie van de toets en de eventuele gokkans bij het gebruik van gesloten vragen. ▪ Er is duidelijk aangegeven hoe het cijfer tot stand komt door middel van een beschrijving, formule of omreken tabel. ▪ De cijferbepaling sluit aan bij de cesuur.

Bijlage 7. Kwaliteitseisen praktische opdrachten en mondelinge toetsen

Kwaliteitseis	Definitie (praktische opdracht)	Kwaliteitsindicatoren
Validiteit	De opdracht meet precies de onderliggende kennis/vaardigheid die je beoogt te meten	▪ De gekozen toetssoort sluit aan bij het doel van de opdracht. ▪ Het cognitieve niveau waarop de onderdelen of toetsdoelen worden gemeten is passend voor het bijbehorende niveau en leerjaar.
Betrouwbaarheid	De opdracht geeft een objectieve en te verantwoorden uitslag	▪ De opdracht bevat een nauwkeurig beoordelingsmodel. ▪ De opdracht bevat een voldoende aantal beoordelingscriteria om toeval uit te sluiten. ▪ De beoordeling van de toets vindt plaats op basis van het vier-ogenprincipe.
Bruikbaarheid	De opdracht is transparant en uitvoerbaar	▪ De tijd die de leerling krijgt voor de opdracht is passend voor de omvang van de opdracht. ▪ De lay-out van de opdracht is duidelijk, verzorgd en functioneel. ▪ Het gebruikte taalniveau in de opdracht komt overeen met het taalniveau dat geëist mag worden van de leerling. ▪ In de opdracht of instructie voor de leerling staat beschreven hoeveel punten er in totaal te behalen zijn en bij hoeveel punten de cesuur (zak/slaaggrens) ligt.

Bijlage 8. Kwaliteitseisen opdrachtbeschrijving praktische opdrachten en mondelinge toetsen

Kwaliteitseis	Kwaliteitsindicatoren
Specificiteit	▪ De opdracht is relevant en heeft betrekking op de onderdelen of toetsdoelen. ▪ De opdracht is zo specifiek geformuleerd dat alleen de leerlingen die voldoende vaardig zijn de opdracht goed kunnen uitvoeren. ▪ De opdracht kan niet met behulp van andere dan de beoogde vaardigheden worden uitgevoerd.
Discriminatie	▪ De moeilijkheidsgraad van de opdracht sluit aan bij het niveau en leerjaar. ▪ De opdracht maakt onderscheid tussen leerlingen die vaardig en minder vaardig zijn
Eenduidigheid	▪ De opdracht is nauwkeurig en concreet geformuleerd: het is voor de leerling duidelijk wat hij moet doen. ▪ De opdracht bevat voldoende informatie over de inhoud en vorm van de gewenste uitvoering, zoals instructies, eisen en algemene afspraken. ▪ De opdracht bevat voldoende informatie over de afname en/of planning van de uitvoering, zoals toegestane hulpmiddelen, data voor uitvoering en deadlines voor inleveren. Dit wordt in het PTO/PTA aangegeven. ▪ De opdracht bevat voldoende informatie over de beoordeling van de uitvoering, zoals de beoordelingscriteria, het totaal aantal te behalen punten, de cesuur en de cijferbepaling. ▪ De opdracht bevat geen irrelevante gegevens. ▪ Het gebruik van eventuele context en bronnen (casus, situatiebeschrijving, afbeelding, etc.) is functioneel. ▪ Bij het gebruik van context en bronnen is duidelijk welke context of bronnen bij de opdracht horen.
Taalkundige correctheid	▪ De opdracht is kort, helder en eenvoudig geformuleerd. ▪ Er wordt geen gebruik gemaakt van overbodig taalgebruik. ▪ Er worden geen complexe woorden gebruikt. ▪ De opdracht bevat geen spelfouten en is grammaticaal juist geformuleerd (zinsbouw). ▪ Passief taalgebruik wordt vermeden.

Bijlage 9. Kwaliteitseisen beoordelingsmodel praktische opdrachten en mondelinge toetsen

Onderdeel	Kwaliteitsindicator
Beoordelingscriteria	▪ De beoordelingscriteria zijn specifiek, actief en meetbaar geformuleerd. ▪ De beoordelingscriteria sluiten aan bij de onderdelen of toetsdoelen. ▪ De beoordelingscriteria zijn op het cognitieve niveau gesteld passend bij jaarlaag/niveau.
Scoringsvoorschrift	▪ Er is duidelijk aangegeven hoeveel punten er per criterium toegekend kunnen worden of welke waarde er aan een criterium toegekend kan worden (bijvoorbeeld O/V/G). ▪ Er is aangegeven wanneer er hoeveel punten aan een criterium toegekend worden of welke waarde er aan een criterium toegekend wordt (bijvoorbeeld d.m.v. observatiepunten in een rubric). ▪ De punten zijn evenwichtig verdeeld over de beoordelingscriteria: aan vergelijkbare criteria wordt een vergelijkbaar puntenaantal toegekend.
Beoordelaarsinstructie	▪ Er is duidelijk aangegeven hoe er bij het beoordelen van de opdracht wordt omgegaan met relevante aspecten als leesbaarheid, taalfouten, etc. ▪ Er is duidelijk aangegeven hoe er bij het beoordelen wordt omgegaan met opdrachten die niet aan de gestelde voorwaarden voldoen (bijvoorbeeld als de opdracht niet volledig is uitgevoerd). ▪ Er zijn tips opgenomen met betrekking tot beoordelaarsvalkuilen en/of interbeoordelaars-betrouwbaarheid.
Beslismodel	▪ Er is duidelijk aangegeven hoe het cijfer tot stand komt door middel van een beschrijving, formule of omreken tabel (inclusief weging en voorwaardelijkheden). ▪ De cijferbepaling sluit aan bij de cesuur (zak-/slaaggrens).